

7. Статистична інформація Міністерства фінансів України [Електронний ресурс].- Режим доступу:// <http://www.minfin.gov.ua>.
8. Fiscal Policy and Economic Growth/ the World Bank report, 2007.
9. <http://www.worldbank.org>.

УДК 65.018

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Томілін О.О., к.с.-г.н., доцент

Полтавської філії Європейського університету

В статті розглядаються впровадження на підприємствах системи управління якістю на базі міжнародних стандартів ISO серії 9000.

In the article introductions are examined on the enterprises of control system by quality on the base of international standards of ISO of series 9000.

Постановка проблеми. Якість є важливим інструментом у боротьбі за ринки збуту. Саме якість забезпечує конкурентноздатність товару. Вона складається з технічного рівня продукції і корисності товару для споживача через функціональні, соціальні, естетичні, ергономічні, екологічні властивості. При цьому конкурентноздатність визначається сукупністю якісних і вартісних особливостей товару, що можуть задовольняти потреби споживача, а також витратами на придбання і споживання відповідного товару. Безумовно, підвищення якості сполучене з витратами. Однак, вони окупляться завдяки отриманому прибутку. Дослідження, проведені в ряді країн, показали, що в компаніях, що мало приділяють уваги якості, до 60% відсотків часу може йти на виправлення браку [4].

Проблема якості є найважливішим чинником підвищення рівня життя, економічної, соціальної і екологічної безпеки і головним інструментом конкуренції. Головною умовою підвищення конкурентоспроможності продукції при виході на іноземний ринок є забезпечення її відповідної якості та впровадження системи управління якістю на базі міжнародних стандартів ISO серії 9000. Підприємствам, які мають впроваджену систему управління якістю, як засіб вдосконалення своїх господарчих процесів належить перевага над іншими, тому що впроваджені системи управління якістю надають можливість на більш ефективно провадження господарської діяльності підприємства [3].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблеми управління якістю продукції на підприємствах розглядається в наукових працях: А. В. Гличева, Л. В. Дейнека, А. О. Заїнчовського, В. Є., Москалюка, Т. Л. Мостенської, І. В. Опьонова, О. О. Орлова, Н. В. Павліхи, В. І. Павлова, В. В. Прядка, В. П. Руденко, П. Т. Саблука, М. П. Сичевського, М. І. Шаповала та інших науковців. Дослідження проблем системного управління якістю, побудови ефективної системи якості на підприємстві та виявлення значення міжнародних стандартів якості серії ISO в управлінні даною системою і впливі на діяльність підприємства потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. Система якості підприємств харчової промисловості має стратегічне значення, оскільки впливає не лише на економічний

розвиток країни, а й впливає на життя та здоров'я населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання безпеки, захисту здоров'я і навколишнього середовища змушують законодавчу владу, з одного боку, установлювати відповідальність постачальника (виробника, продавця і так далі) за введення в обіг недоброякісної продукції; з іншого боку - встановлювати обов'язкові до виконання мінімальні вимоги, що стосуються характеристик продукції, що вводиться в обіг. До першого відносяться такі законодавчі акти, як наприклад, Закон "Про захист прав споживачів", прийнятий в Україні, чи закон про відповідальність за продукцію, прийнятий у країнах Європейського Співтовариства. У 1993 році було прийнято Директиву Євросоюзу 93/43 ЄЕС "Про гігієну харчових продуктів", яка передбачає обов'язкове застосування систем НАССР (аббревіатура, що в перекладі розшифровується як "Аналіз ризиків і критичні контрольні точки"), при виробництві всіх харчових продуктів. Нині в Україні діють два стандарти, які регламентують побудову системи безпечності харчових продуктів: ДСТУ 4161-2003 та ДСТУ ISO 22000:2007. Обидва вони побудовані на принципах НАССР. За даними міжнародної організації із стандартизації ISO у світі налічується понад 14 тисяч підприємств, які впровадили цю систему. З метою підвищення якості і конкурентноздатності вітчизняної продукції і забезпечення захисту інтересів споживача 23 лютого 2001 року Президент України видав Указ "Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції". У ньому говориться про "здійснення державної підтримки у впровадженні систем керування якістю на підприємствах відповідно до стандартів Міжнародної організації по стандартизації (ISO) серії 9000, що охоплюють системи забезпечення якості, і серії 14000, що охоплюють сферу керування навколишнім середовищем", а також про "проведення на Україні щорічного Європейського тижня якості і конкурсу "100 кращих товарів України". Успіхи економічної науки в дослідженні якості сприяли офіційному закріпленню визначення якості в стандартах ISO (Міжнародної організації зі стандартизації на базі ООН). Стандарти ISO серії 9000 встановили єдиний, визнаний в світі підхід стосовно договірних умов з оцінки систем якості і одночасно регламентували відносини між виробниками і споживачами продукції.

Головна цільова настанова систем якості, побудованих на основі стандартів ISO серії 9000, - забезпечення якості продукції, необхідного замовникам, і надання йому доказів у здатності підприємства зробити це. У стандартах ISO серії 9000 цільова настанова на економічну ефективність виражена дуже слабо, а на своєчасність постачань - просто відсутня. Але незважаючи на те, що система не вирішує всіх задач, необхідних для забезпечення конкурентноздатності, популярність системи швидко росте, і сьогодні вона займає міцне місце в ринковому механізмі. В даний час, особливо в умовах ринкових відносин, коли всім підприємствам і організаціям надане право самостійного виходу на зовнішній ринок, вони зіштовхуються з проблемою оцінки якості і надійності своєї продукції. Міжнародний досвід свідчить про те, що необхідним інструментом гарантуючим відповідність якості продукції вимогам нормативно-технічної документації (НТД) є сертифікація. Сертифікат від лат. certim - вірно, facere – робити [2]. Сертифікація в загальноприйнятій міжнародній термінології визначається як установлення відповідності. Національні законодавчі

акти різних країн конкретизують: відповідність чому встановлюється, і хто встановлює цю відповідність. Сертифікація - це документальне підтвердження відповідності продукції визначеним вимогам, конкретним стандартам чи технічним умовам. Сертифікація продукції являє собою комплекс заходів (дій), проведених з метою підтвердження за допомогою сертифіката відповідності (документа), що продукція відповідає визначеним стандартам чи іншим НТД. Багато закордонних фірм витрачають великі кошти і час на доведення споживачу, що їхня продукція має високу якість. Так, по закордонних джерелах величина витрат на ці роботи складає близько 1-2% усіх витрат підприємств-виготовлювачів. У деяких випадках витрати навіть порівнянні з витратами на досягнення самої якості. Це робиться не випадково, тому що сертифікація є дуже ефективним засобом розвитку торгово-економічних зв'язків країни, просування продукції підприємства на зовнішній і внутрішній ринок збуту, а також закріплення на них на досить тривалий період часу. Саме все це визначило широке поширення сертифікації. Сертифікація з'явилася в зв'язку з необхідністю захистити внутрішній ринок від продукції, непридатної до використання. У результаті в багатьох випадках наявність у підприємства сертифіката на систему якості стало однією з основних умов його допуску до тендерів по участі в різних проектах. Широке застосування сертифікат на систему якості знайшов у страховій справі: так як сертифікат свідчить про надійність підприємства, то часто йому надаються пільгові умови страхування. У керівництві ІСО визначені вісім схем сертифікації третьою стороною [4]: 1). іспити зразка продукції; 2). іспити зразка продукції й оцінка заводського керування якістю з наступним контролем на основі нагляду за заводським керуванням якістю й іспитів зразків, отриманих із заводу і відкритого ринку; 3). тільки оцінка заводського керування якістю. 4). перевірка партій виробів; 5). 100%-овий контроль. На рівні європейських країн, взаємини суб'єктів сертифікації регулюються серією європейських стандартів EN 45000. Багато органів по сертифікації й дослідницькі лабораторії, що здійснюють іспити з метою сертифікації, проходять акредитацію, тобто одержують офіційне визнання того, що вони можуть проводити визначені види діяльності. Зокрема, акредитація може полягати в тім, що орган по акредитації, керуючись стандартами EN 45002 чи EN 45010, перевіряє виконання дослідницькою лабораторією чи органом по сертифікації стандартів EN 45001 чи EN 45011, відповідно [4].

Для успішної роботи підприємств на сучасному ринку наявність у них системи якості, що відповідає стандартам ІСО серії 9000, і сертифіката на неї може бути не зовсім достатньою, але необхідною умовою. Тому й в Україні вже є десятки підприємств, що впровадила стандарти ІСО серії 9000 і сертифікати на свої системи якості. В даний час однієї із серйозних проблем для українських підприємств є створення системи якості, що дозволяє забезпечити виробництво конкурентоздатної продукції. Система якості важлива при проведенні переговорів із закордонними замовниками, що вважають обов'язковою умовою наявність у виробника системи якості і сертифіката на цю систему, виданого авторитетним сертифікаційним органом. Споживач бажає мати впевненість, що якість продукції, що поставляється, буде стабільною і стійкою. В сучасних умовах на підприємствах, що працюють на світовому ринку, все частіше впроваджується система "тотального управління якістю" (Total Quality Management – TQM), яка є

результатом симбіозу західної і східної концепцій управління якістю продукції. Ця система тотального (загального) управління, при якій політика якості продукції, управління якістю, підвищення якості та її забезпечення відіграють велике значення в системі управління підприємством, пронизує всі управлінські структури при виконанні керівництвом підприємства провідної ролі в її забезпеченні. Складовими елементами системи TQM є планування, аналіз оцінювання і контроль якості продукції. TQM - это ще і керування цілями і самими вимогами [1]. За даними Головного управління статистики у Полтавській області (станом на 1 січня 2010 року) за правовим статусом в промисловості працює всього 3185 осіб в т.ч. із статусом юридичної особи зареєстровано 2950 осіб. Основні елементи управління системи якості продукції показано на рис. 1.

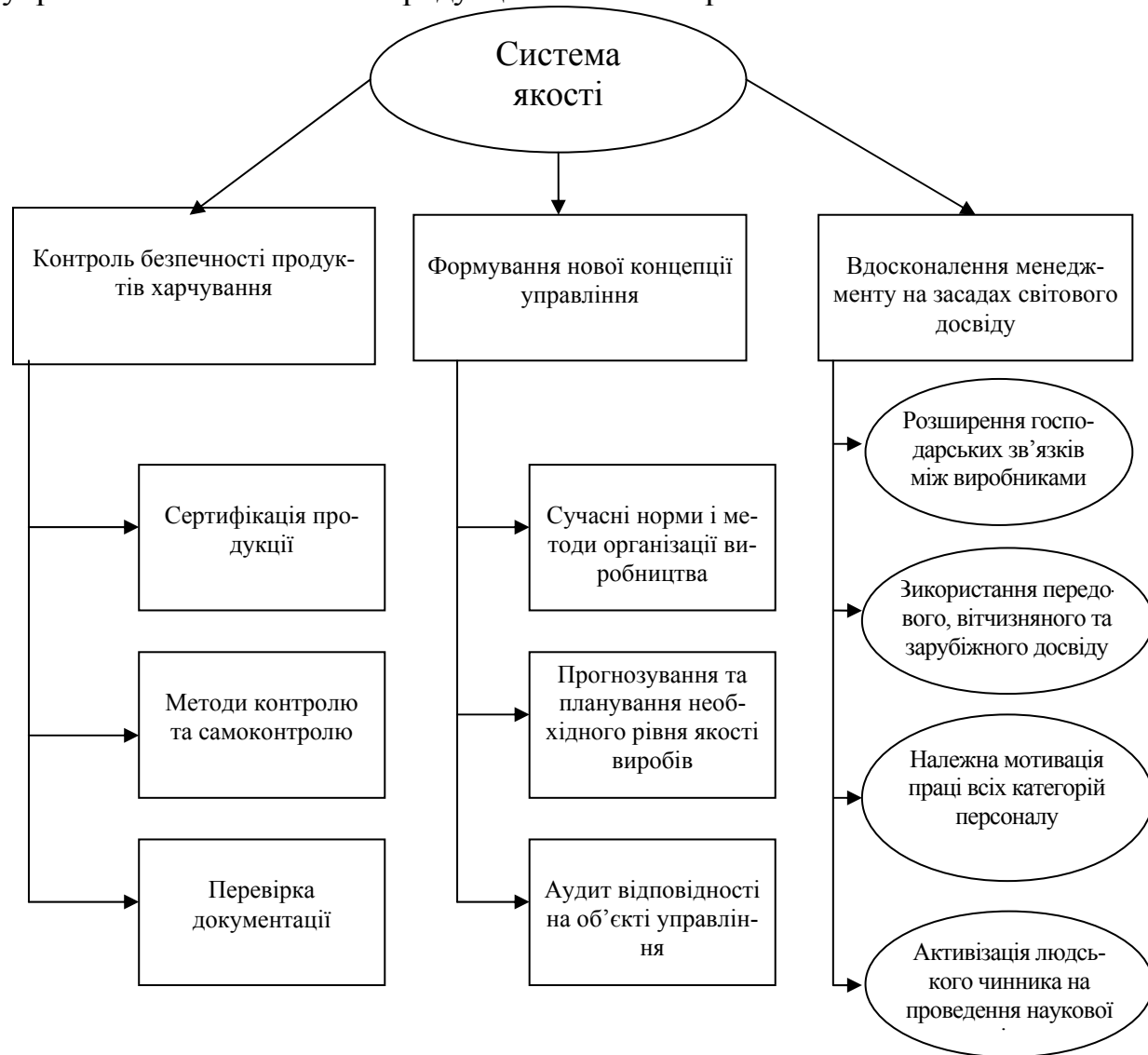

Рис. 1. Основні елементи управління системи якості

Джерело: [розробка автора]

На нашу думку, основними напрямками підвищення якості продукції в Полтавському регіоні можуть бути:

- сертифікація продукції (удосконалення стандартів і технічних умов);
- удосконалення методів контролю та самоконтролю;
- перевірка документації;- прогнозування та планування необхідного рівня якості виробів; аудит відповідності на об'єкті управління;

- розширення господарських зв'язків між виробниками та споживачами; використання передового вітчизняного та зарубіжного досвіду;

- належна мотивація праці всіх категорій персоналу; активізація людського чинника та проведення кадрової політики.

На нашу думку, основним елементом системи якості продукції є формування нової концепції управління, контроль безпечності продуктів харчування, вдосконалення менеджменту на засадах світового досвіду.

Висновки. З метою контролю якості продукції на всіх етапах виробництва, необхідно створити чітку комплексну систему якості. Упровадження систем управління якістю, що відповідають міжнародним стандартам ISO серії 9000, дозволить:

- поліпшити імідж та зміцнити репутацію;

- підвищити задоволеність клієнтів та ефективність існуючої системи управління якістю;

- забезпечити гнучке управління підприємством, спростити й прискорити процедури взаємодії з клієнтами, скоротити брак, виробничі витрати тощо;

- підвищити прибутки, поліпшити організацію управління підприємством, залучати інвестиції.

Література:

1.Зорин Ю.В., Ярыгин В.Т. Качество технологической документации при подготовке предприятий к сертификации. Стандарты и Качество. – 2004. 95с.

2.Кардаш В.Я. Стандартизация и управление качеством продукции. – К.: Вища школа, 2001. – 189с.

3.Кафель П. Перешкоди впровадження систем управління якістю на польських підприємствах / П.Кафель, Т. Сікора П // Організація і управління. - 2004- № 4 [118]. - С. 8-12.

4.Управление качеством / под ред. С. Д. Ильенковой. – М: ЮНИТИ, 1998. – 350 с.

УДК 330.522.2:338.43

РОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Транченко Л.В., к.е.н., доцент

Уманської філії ПВНЗ «Європейський університет»

Досліджено роль основних засобів у забезпеченні ефективності аграрного виробництва. Запропоновано головні напрямки у підвищенні забезпеченості та ефективності використання основних засобів аграрного виробництва.

The role of fixed assets to ensure the efficiency of agricultural production. A key areas to enhance security and efficiency of the basic means of agricultural production.

Постановка проблеми. Агропромисловий комплекс України відіграє визначальну роль у досягненні продовольчої безпеки суспільства, яка є однією з основних умов стійкості та незалежності держави. Сьогоднішній його стан характеризується глибокими якісними змінами. Нові умови господарювання, зміна відносин власності, структурні зміни в економіці, які супроводжувалися значним спадом виробництва, вимагають пошуку нових резервів для покращення ситуації. Використання внутрішніх факторів збільшення ви-